

men te zijn. Mede door de reeds genoemde correlatie tussen de duur van het verslaafd drinken en de ernst van de klachten, lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat in deze populatie de klachten voornamelijk hun oorsprong vonden in overmatig drankgebruik.

LITERATUUR

- 1 Roelofs MGJ. Hyperventilatie en het subacute alcohol-onthoudingssyndroom. Tijdschr Alcohol Drugs 1984; 10: 52-62.
- 2 Roelofs MGJ. Hyperventilatie, anxiety and craving for alcohol: a subacute alcohol withdrawal syndrome. Alcohol 1985. Ter perse.
- 3 Roelofs MGJ. Alcoholisme, hyperventilatie en agorafobie. Intern Rapport Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Alcohol en Drugs (SWOAD). Amsterdam; 1983.
- 4 Victor M. The role of hypomagnesemia and respiratory alkalosis in the genesis of alcohol withdrawal symptoms. Ann NY Acad Sci 1973; 215: 235-48.
- 5 Martinelli Hall S. The abstinence phobias; links between substance abuse and anxiety. Int J Addict 1984; 19: 613-31.

FEUILLETON

Teelt en veredeling van Digitalis lanata in Nederland

C. MASTENBROEK

Teelt

Digitalis lanata, van oudsher geteeld in Italiaanse tuinen, wordt in het Nederlands wollig vingerhoedskruid genoemd wegens de dichte bezetting van de bloemkelkblaadjes met zachte, glanzende, enigszins kleverige haren. Nadat was aangetoond, dat in deze *Digitalis*-soort het glycoside digoxine voorkomt (één van de 63!) en dat digoxine in medisch opzicht de voorkeur verdient boven digitoxine, bereid uit *D. purpurea*, richtte de farmaceutische industrie zich op *D. lanata*. De teelt van deze plant (en van andere medicinale en aromatische kruiden) werd in Nederland, onder gebruikmaking van Marshall-gelden, door het ministerie van landbouw krachtig gestimuleerd. Een aantal drogerijen op coöperatieve basis werd opgericht, waarvan er thans nog 3 over zijn, gevestigd in Ommen, Elburg en Uden. Deze brengen de teelt op contract onder (in 1984 230 ha) en verzorgen de oogst en het drogen. De moeder-coöperatie Verenigde Nederlandse Kruidencoöperatie (VNK), eveneens te Elburg gevestigd, verzorgt de afzet naar de industrie.

De teelt vindt plaats in de veenkoloniën op dalgrond, in Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg op zandgrond en in de Zuiderzeepolders en westelijk N.-Brabant op kleigrond. Uitzaaï vindt plaats midden april met een speciale zaaimachine, die kleine hoeveelheden zeer fijn zaad kan verzaaien (2 kg/ha). Kieming en jeugdgroei zijn traag, het gewas begint pas in juli flink te groeien. De oogst van het blad (dit bevat meer digoxine dan andere plantedelen) vindt geheel mechanisch plaats vanaf eind september tot half november. De opbrengst bedraagt 30 à 40 ton/ha vers (= 5 à 6 ton/ha droog).

Het verse blad wordt na de oogst direct naar de drogerijen getransporteerd, daar gewogen, grof gesneden, gewassen,

Verenigde Nederlandse Kruidencoöperatie, Postbus 1, 8080 AA Elburg.

Dr.ir. C. Mastenbroek, landbouwkundige.

Correspondentie-adres: dr. ir. C. Mastenbroek, De Terminator, 8251 AD Dronten.

⁶ Bowen RC, Cipywnyk D, Arcy C d', Keegan D. Alcoholism, anxiety disorders and agoraphobia. Alcoholism Clin Exp Res 1984; 8: 48-50.

Amsterdam, maart 1985

G.M. DIKKENBERG

Hij en zij

Het „feminisme” woekert weelderig voort. Te onpas wordt alom „zij” geschreven waar „hij” had moeten staan. Zo prof. Leenen aan het slot van zijn – mijns inziens overigens voortreffelijke – artikel: „Euthanasie voor de Hoge Raad” (1985; 414-7): „De Hoge Raad... zij...”.

Nijmegen, maart 1985

A. RIJPPERDA WIERDSMA

De zeer geachte inzender heeft, ook nu, gelijk.

REDACTIE

Zie ook de artikelen op bl. 724, 729 en 750.

gedroogd gedurende 10 à 12 uur bij 50° C tot een vochtgehalte van circa 10% en in kunststofballen met een gewicht van circa 35 kg geperst. Aflevering vindt in de tijd gespreid plaats naar industrieën, vooral in Duitsland, Frankrijk, Engeland en de V.S.

Veredeling

Evenals bij alle andere geteelde gewassen hebben ook hier de partijen, betrokken bij teelt en verwerking belang bij verbetering van uitgangsmateriaal en grondstof. Al naar de identiteit van de partijen zijn die belangen de volgende:

a. Voor de telers.

– Opbrengst aan vers blad, omdat deze de basis voor betaling is. De veredeling begint derhalve met de keuze van individuele planten met veel breed en lang blad. In het oorspronkelijke materiaal waren in dit opzicht grote verschillen aanwezig, doch ook in de nadien verkregen verbeterde selecties is nog steeds aanzienlijke variatie, die benut kan worden voor nog verdere verbetering.

– Bladhouding, omdat bij de mechanische oogst plat op de grond liggende bladeren en afgesneden delen van tot op de grond doorbuigende bladeren verloren gaan. Het „dieper” afstellen van de apparatuur is geen goede oplossing, omdat dan te veel gronddelen in het oogstproduct terechtkomen. Een betere oplossing is het selecteren van planten met een zoveel mogelijk opgerichte bladstand. In het oorspronkelijke materiaal kwamen zulke planten niet voor, maar na enkele opeenvolgende selectiecycli is het gewenste planttype dicht benaderd.

– Ziekteresistentie, omdat daarmee de produktiekosten aanzienlijk verlaagd kunnen worden. Er komt in het gewas nl. vaak de door de schimmel *Septoria digitalis* veroorzaakte bladvlekkenziekte voor die aanleiding kan zijn tot een aanzienlijke daling van de opbrengst aan vers blad. In